

(ISSN: 2587-0238)

Çitil, Ö. & Karayol, M. (2022). An Investigation on Attitudes and Sportsmanship Behaviors Regarding Physical Education Lessons, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 7(18), 1139-1165.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.495>

Article Type (Makale Türü): Research Article

AN INVESTIGATION ON ATTITUDES AND SPORTSMANSHIP BEHAVIORS REGARDING PHYSICAL EDUCATION LESSONS

Özcan ÇİTİL

Teacher, Ministry of Education, Kaya Karakaya Güzel Sanatlar Lisesi, Elazığ, Turkey, ozcitol@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3867-7343

Metin KARAYOL

Assist. Prof. Dr., Muş Alpaslan University, Muş, Turkey, m.karayol@alpaslan.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0809-0410

Received: 14.02.2022 Accepted: 18.05.2022 Published: 15.06.2022

ABSTRACT

The purpose of this research; The aim of this study is to examine the physical education lesson attitudes of high school students and their sportsmanship behaviors in physical education lesson. The research is a qualitative study and descriptive and relational survey model was used in the study. The population of the research consisted of high schools in the province of Elazığ. The sample of the study was a total of 534 female, 517 male, 248 Science High School, 245 Anatolian High School, 183 Sports High School, 208 Fine Arts High School, 167 Vocational High School, who voluntarily participated in the study using the random sampling method. It consisted of 1051 students. Personal information form prepared by the researcher, Physical Education Lesson Attitude Scale and Physical Education Lesson Sportsmanship Scale were used in the thesis study. SPSS 23.0 program was used to test the hypotheses of the study. In the analysis of the obtained data, in addition to descriptive statistics such as arithmetic mean, standard deviation, N/%, normal distribution test (Kolmogorov-Smirnov), Mann Withney U was used in pairwise comparisons and Kruskal Wallis-H was used in more than two comparisons, and correlation test to measure the level of relationship between scales (Spearman Correlation) was applied. The LSD test was used in paired comparisons to determine between which groups the significant difference was. The significance level was taken into account as 0.05 in the tests. As a result of our study in the light of all these findings, it was concluded that the gender of the students affected their attitudes towards physical education lesson and their sportsmanship behaviors, that age and class factor of students were effective on positive behaviors towards physical education lesson, and that there were positive relationships between students' attitudes towards physical education lesson and sportsmanship behaviors.

Keywords: Physical Education, Attitude, Sportsmanship.

INTRODUCTION

Although the Physical Education course is described as a psychomotor education, it contains elements that contribute positively to the cognitive, affective, and behavioral development of the individual. An active and healthy life is at the forefront of the learning areas of Physical Education lessons in high schools, and the content of sports awareness and competitions, which is one of the sub-learning objectives, has been prepared in the form of sports ethics, virtue in sports, fair play, the necessity of being honest and gentleman in sports. In order to achieve these points, making students love physical education lessons is also very important in terms of acquiring a positive attitude. By this means, it is foreseen that students will be able to gain the habit of doing regular sports for a healthy life (Karayol et al., 2020). Sports activities carried out in schools have an important role in the internalization of human values such as developing a sense of solidarity, benevolence and cooperation in children and young people, creating awareness of obeying the rules, learning to share, being fair and tolerant. Today, when sports competitions are examined, it is seen that many behaviors that do not comply with sports ethics are exhibited in sports fields. Negative behaviors of fans, sports managers, sports commentators and athletes, such as insults, violence and match-fixing, which do not comply with sports ethics, harm the spirit of sports. The most important factor that can minimize the presence of these negative behaviors in sports fields is the education of the individual who plays an important role in the construction of societies. Such behavior patterns exhibited in sports activities are expressed as sportsmanship behavior, sportsmanship spreads throughout life and plays a very effective role in being a good citizen. For this reason, it is of great importance for the Physical Education lesson to determine the level of sportsmanship behavior of the students, which can be considered as one of the sub-indicators of social skill development, which is an important dimension of the physical education lesson. On the other hand, education is defined as a project to bring about change throughout the life of the individual (Ertürk, 1998). When the subject is approached from this point of view, it will be possible to provide individuals and a society with an education formed by individuals to gain a more moral and ethical structure. Approximately 20 million students receive education within the scope of formal education in Turkey (National Education Statistics, 2019). In this context, the importance of education in raising students and moral athletes emerges. To the extent that these can be provided, athletes, coaches, referees, managers, commentators, or fans will place morality at the foundation of their lives. In this context, especially Physical Education and Sports classes should be evaluated in this context in the training of the aforementioned individuals. Physical Education and Sports lessons not only contribute to the physical development of individuals through activities, but also contribute to their intellectual, social, and emotional development. The intuitive factor that affects people's attitudes is called attitude. Attitude affects the form and strength of people's behavior towards events. In order to develop positive attitudes towards Physical Education and Sports lessons, it is necessary to be successful in the lesson, to be enthusiastic about the lesson, and to receive praise or congratulations from the teacher. Attitude can be explained as the first input of an individual's reaction, based on his own experience, motivation and knowledge, or the event that develops around him, through the mind and behavior he or she organizes against a subject adopted by the society (Özyalvaç, 2010; Eroğlu et al., 2019). Physical education and sports lessons, which are inseparable and integra

part of the education system, are also the education of the individual. Physical Education plays an important and major role in the formation of general education by providing a healthy structure to the society consisting of physical, mental and social aspects (Murathan et al., 2009). The need for physical education and sports lessons is known in the education system. What makes the Physical Education and Sports course important is its purpose and scope. In order to achieve the expected result from physical education and sports education, which is effective in the development process of students and allows them to raise the society as healthy individuals, students should have a positive attitude and perception of these activities and lessons (Güçlü et al., 2009). Although there are studies in the literature on the attitudes and sportsmanship behaviors of high school or secondary school students to physical education lesson, the lack of studies examining these two concepts together is the reason of conducting the study (Hasdemir & Hazar, 2021; Certel et al., 2020; Keskin et al., 2016). In addition, the determination of the province of Elazığ as the study group compared to other studies and the fact that its advantages and disadvantages create a curiosity is another reason for the research. The aim of the study is to enable young people, who are our future, who are studying in high schools, to understand the importance of doing sports for a healthy life, to play sports a way of life and to determine the level of gaining sportsmanship awareness through sportive activities in Physical Education classes.

METHOD

Research Group

The universe of the research consisted of high school students studying in the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of high schools in Elazığ. The sample of the study was a total of 534 female, 517 male, 248 Science High School, 245 Anatolian High School, 183 Sports High School, 208 Fine Arts High School, 167 Vocational High School, who voluntarily participated in the study using the random sampling method. It consisted of 1051 students.

Table 1. Statistical Distributions Regarding the Demographic Characteristics of the Participants

Gender	N	%
Female	534	50,8
Male	517	49,2
Age	N	%
14	263	25,0
15	199	18,9
16	238	22,6
17	242	23,0
18	109	10,4
Grade	N	%
9th	302	28,7
10th	244	23,2
11th	253	24,1
12th	252	24,0
School Type	N	%
Science High School	248	23,6

Anatolian High School	245	23,3
Sports High School	183	17,4
Fine Arts High School	208	19,8
Vocational high School	167	15,9
School Team Playing Status	N	%
Yes	256	24,4
No	795	75,6
How Often Do You Exercise or Do Sports In Your Free Time out of School?	N	%
Always	244	23,2
Sometimes	480	45,7
Rarely	208	19,8
Never	119	11,3
Do You Do Sports Regularly In a Club (Football, Basketball, Karate, Table Tennis, Wrestling etc.) ?	N	%
Yes	241	22,9
Sometimes	233	22,2
No	577	54,9
Do Sports Activities Affect Your Success in Lessons Negatively?	N	%
Yes	126	12,0
No	925	88,0

Data Collection Tools

A total of 12 studies on the students' gender, age, school type, grade, parent's education, parent's occupation status, whether they play in the school team, exercising in their spare time outside of school, doing sports regularly in the club, and the effect of sportive activities on academic success. "Demographic Information Form" consisting of two questions was used. "Physical Education Attitude Scale" was used to determine the attitudes of high school students towards physical education lesson. The Validity and Reliability study conducted by Güllü and Güçlü (2009) consists of 35 items and one dimension. The scale rating is 5 likert type (1: Strongly disagree - 5: Strongly agree). In this study, the highest score obtained from the scale was 175 and the lowest score was 35. The reliability coefficient of the scale was 0.80 and the consistency coefficient (Cronbach Alpha) was 0.94. "Physical Education Sportsmanship Behavior Scale" was used to determine the sportsmanship behaviors of high school students. The scale developed by Koç (2013) consists of 2 sub-dimensions and 22 items. The sub-dimensions are as follows; 11 items Exhibiting Sportsmanlike Behavior (1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19, and 21) and the remaining 11 items Avoiding Unsportsmanlike Behaviors (3, 5, 6, 8, 10, 13), 15, 17, 18, 20 and 22) questions. The scale rating is 5 likert type (1: Never - 5: Always). In this study, the highest score obtained from the scale was 110 (mean 5) and the lowest score was 52 (mean 2.13). Cronbach's alpha internal consistency coefficients for the sub-dimensions of the scale were found to be between .31 and .70.

Statistical Analysis of Data

SPSS 23.0 program was used to test the hypotheses of the study. In the analysis of the obtained data, in addition to descriptive statistics such as arithmetic mean, standard deviation, N/%, normal distribution test (Kolmogorov-Smirnov), Mann Withney U was used in pairwise comparisons and Kruskal Wallis-H was used in more than two comparisons, and correlation test to measure the level of relationship between scales (Spearman Correlation) was applied. The LSD test was used in paired comparisons to determine between which groups the significant difference was. The significance level was considered as 0.05 in the tests.

FINDINGS

In this section, the results obtained from the study and the statistical analyses of these results are presented in the tables below.

Table 2. Findings of the Cronbach's Alpha Coefficients Related to the Scales

Scales	Cronbach's Alpha	Number of Items
Physical Education Lesson Attitude Scale	,873	35
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	,883	11
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	,920	11

When Table 2 was examined, it was determined that the alpha coefficients of the Physical Education Lesson Attitude Scale, Avoiding Unsportsmanlike Behaviors and Exhibiting Sportsmanlike Behaviors were quite high, which showed that the scales used was reliable and self-consistent (Karayol, 2019).

Table 3. Kolmogorov-Smirnov Normality Test for Scales

Scales	Statistics	df	p
Physical Education Lesson Attitude Scale	,075	1051	,000
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	,113	1051	,000
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	,179	1051	,000

When Table 3 was examined, it was determined that the data did not show normal distribution because of the Kolmogorov-Smirnov test applied to the scales. For this reason, non-parametric tests were applied to test the differences between the scales and the variables.

Table 4. Comparison of Students' Perception of Physical Education Lesson Attitude and Physical Education Lesson Sportsmanship Behavior According to Gender Variable

Dependent Variable	Gender	N	Mean Rank	Rank Total	U	p
Physical Education Lesson Attitude Scale	Female	534	478,36	255444,00	112599,000	,000
	Male	517	575,21	297382,00		
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	Female	534	556,46	297147,50	121775,500	,001
	Male	517	494,54	255678,50		
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	Female	534	442,54	236316,50	93471,500	,000
	Male	517	612,20	316509,50		

When Table 4 was examined, it was found out that there was a significant difference between the sub-dimensions of gender variable and physical education lesson attitude ($U=112599,000$, $p<0.05$), exhibiting sportsmanship behaviors ($U=121775,500$, $p<0.05$) and avoiding unsportsmanlike behaviors ($U=93471,500$, $p<0.05$) according to the gender variable of the students participating in the research as a result of the Mann Withney U test, which was carried out to test whether there was a significant difference between physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels. When examining the averages, the physical education lesson attitudes and the level of avoiding unsportsmanlike behaviors of male students were higher than female students.

Table 5. Comparison of Students' Physical Education Lesson Attitude Perception and Physical Education Lesson Sportsmanship Behavior Levels By Age Variable

Dependent Variable	Age	N	Mean Rank	sd	χ^2	p
Physical Education Lesson Attitude Scale	14	263	471,35	4	33,010	,000
	15	199	482,67			
	16	238	538,54			
	17	242	552,98			
	18	109	649,67			
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	14	263	510,84	4	15,355	,004
	15	199	561,28			
	16	238	551,57			
	17	242	469,84			
	18	109	567,01			
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	14	263	484,76	4	55,518	,000
	15	199	429,17			
	16	238	521,42			
	17	242	618,24			
	18	109	607,49			

When Table 5 was examined, it was found out that there was a significant difference between the sub-dimensions of age variable and physical education lesson attitude χ^2 ($sd=4$, $n=1051$)= 33.010 , $p<0.05$), exhibiting sportsmanship behaviors χ^2 ($sd=4$, $n=1051$)= 15.355 , $p<0.05$) and avoiding unsportsmanlike behaviors χ^2 ($sd=4$, $n=1051$)= 55.518 , $p<0.05$) according to the age variable of the students participating in the research as a result of the Kruskal Wallis H test carried out to test whether there was a significant difference between physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels. As a result of the LSD test conducted to determine between which variables there was a significant difference, 18-year-old students' physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels were higher than other students.

Table 6. Comparison of Students' Perception of Physical Education Lesson Attitude and Physical Education Lesson Sportsmanship Behavior Levels According to Grade Variable

Dependent Variable	Grade	N	Mean Rank	sd	χ^2	p
Physical Education Lesson Attitude	9th	302	484,49	3	21,891	,000
	10th	244	485,06			
	11th	253	557,89			
	12th	252	583,37			
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	9th	302	514,46	3	6,258	,010
	10th	244	568,43			
	11th	253	514,30			

	12th	252	510,49			
	9th	302	476,22			
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	10th	244	479,44	3	29,572	,000
	11th	253	567,37			
	12th	252	589,21			

When Table 6 was examined, it was found out that there was a significant difference between the sub-dimensions of grade variable and physical education lesson attitude χ^2 (sd=3, n=1051)=21.891, $p<0.05$) and exhibiting sportsmanship behaviors χ^2 (sd=3, n=1051)=6.258, $p<0.05$) and avoiding unsportsmanlike behaviors χ^2 (sd=3, n=1051)=29.572, $p<0.05$) according to the grade variable of the students participating in the research as a result of the Kruskal Wallis H test carried out to test whether there was a significant difference between physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels. As a result of the LSD test conducted to determine between which variables there was a significant difference, the level of physical education lesson attitude and sportsmanship behavior levels of the 11th and 12th grade students were higher than the 9th grade students.

Table 7. Comparison of Students' Perception of Physical Education Lesson Attitude and Physical Education Lesson Sportsmanship Behavior Levels According to School Type Variable

Dependent Variable	School Type	N	Mean Rank	sd	χ^2	p
Physical Education Lesson Attitude	Science High School	248	468,02	4	85,328	,000
	Anatolian High School	245	429,31			
	Sports High School	183	668,46			
	Fine Arts High School	208	521,10			
	Vocational High School	167	603,95			
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	Science High School	248	542,54	4	4,558	,336
	Anatolian High School	245	523,48			
	Sports High School	183	508,22			
	Fine Arts High School	208	550,36			
	Vocational High School	167	494,28			
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	Science High School	248	496,42	4	39,464	,000
	Anatolian High School	245	491,64			
	Sports High School	183	633,84			
	Fine Arts High School	208	470,30			
	Vocational High School	167	571,54			

When Table 7 was examined, it was found out that there was a significant difference between the sub-dimensions of school type variable and physical education lesson attitude χ^2 (sd=4, n=1051)=85.328, $p<0.05$), and avoiding unsportsmanlike behaviors χ^2 (sd=4, n=1051)=39.464, $p<0.05$) according to the school type variable of the students participating in the research as a result of the Kruskal Wallis H test carried out to test whether there was a significant difference between physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels. As a result of the LSD test conducted to determine between which variables there was a significant difference, the levels of physical education lesson attitude and avoiding unsportsmanlike behaviors of the students in the Sports High School and Vocational High School were higher than the students in other high schools. It was determined that there was no statistically significant difference

between the sub dimensions of school type variable and exhibiting sportsmanship behaviors χ^2 (sd=4, n=1051)=4.558, p>0.05).

Table 8. Comparison of Students' Perception of Physical Education Lesson Attitudes and Sportsmanship Behavior Levels in Physical Education Lessons According to Their Playing Status in School Team

Dependent Variable	Playing in School Team	N	Mean Rank	Rank Total	U	p
Physical Education Lesson Attitude	Yes	256	646,98	165628,00	70788,000	,000
	No	795	487,04	387198,00		
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	Yes	256	524,73	134332,00	101436,000	,939
	No	795	526,41	418494,00		
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	Yes	256	611,95	156658,50	79757,500	,000
	No	795	498,32	396167,50		

When Table 8 was examined, it was found out that there was statistically significant difference between the sub-dimensions of playing status in school team variable and physical education lesson attitude (U=70788,000, p<0.05) and avoiding unsportsmanlike behaviors (U=79757,500, p<0.05) according to the playing status in school team variable of the students participating in the research as a result of the Mann Withney U test carried out to test whether there was a significant difference between physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels. When examining the averages, the physical education lesson attitudes and the levels of avoiding unsportsmanlike behaviors of the students playing in the school team were higher than the other students. The sub-dimension levels of students exhibiting sportsmanship behaviors (U=101436,000) did not differ according to their playing status in the school team (p>0.50).

Table 9. Comparison of Students' Perception of Physical Education Lesson Attitude and Physical Education Lesson Sportsmanship Behavior According to the Effect of Sporting Activities on Success in Lessons

Dependent Variable	The effect on Success in Lessons	N	Mean Rank	Rank Total	U	p
Physical Education Lesson Attitude	Yes	126	523,83	66002,50	58001,500	,932
	No	925	526,30	486823,50		
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	Yes	126	476,19	60000,00	51999,000	,049
	No	925	532,78	492826,00		
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	Yes	126	663,81	83640,50	40910,500	,000
	No	925	507,23	469185,50		

When Table 9 was examined, it was found out that there was no statistically significant difference between physical education lesson attitude and the effect of sporting activities on success (U=58001,500, p>0.05) according to the effect of sporting activities on success of the students participating in the research as a result of the Mann Withney U test carried out to test whether there was a significant difference between physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels. On the other hand, it was found that there was statistically significant difference between the sub dimensions of the effect of sporting activities on success and avoiding unsportsmanlike behaviors of the students (U=40910,500, p<0.05) and exhibiting sportsmanship behaviors (U=51999,000, p<0,05). When examining the averages, the sub-dimension levels of avoiding unsportsmanlike behaviors were higher for students who thought that sportive activities negatively affect their

academic success. On the other hand, the sub-dimension levels of exhibiting sportsmanship behaviors were higher in students who thought that sportive activities did not adversely affect their academic success.

Table 10. Comparison of Students' Perception of Physical Education Lesson Attitudes and Sportsmanship Behavior Levels in Physical Education Lessons According to Regular Sports at the Club

Dependent Variable	Doing Sports Regularly	N	Mean Rank	sd	χ^2	p
Physical Education Lesson Attitude	Yes	241	640,45	2	95,879	,000
	Sometimes	233	612,24			
	No	577	443,37			
Exhibiting Sportsmanship Behaviors	Yes	241	531,20	2	3,124	,210
	Sometimes	233	553,63			
	No	577	512,67			
Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	Yes	241	562,84	2	39,663	,000
	Sometimes	233	614,26			
	No	577	474,97			

When Table 10 was examined, it was found out that there was no statistically significant difference between exhibiting sportsmanship behaviors sub dimension levels χ^2 (sd=2, n=1051)=3.124, $p>0.05$) and doing sports regularly in a club in the levels of physical education lesson attitudes and sportsmanship behaviors according to the state of doing sports regularly in a club of the students participated in the study. It was identified that there was a statistically significant difference between the sub dimensions of the state of doing sports regularly in a club of the students and physical education lesson attitudes χ^2 (sd=2, n=1051)=95.879, $p<0.05$) and avoiding unsportsmanlike behaviors χ^2 (sd=2, n=1051)=39.663, $p<0.05$). In the result of LSD test conducted to identify between which variables there was a significant difference, the levels of physical education lesson attitudes of the students who were doing sports regularly in a club were higher than the other students. In addition, the sub dimension levels of avoiding unsportsmanlike behaviors of the students who were doing sports regularly in a club were higher than the ones who did not do exercises.

Table 11. Comparison of Students' Perceptions of Physical Education Lesson Attitudes and Physical Education Class Sportsmanship Behaviors

Physical Education Lesson Attitude	Exhibiting Sportsmanship Behaviors		Avoiding Unsportsmanlike Behaviors	
	r	,336**	r	,311**
	p	,000	p	,000

When Table 11 was examined, it was identified that a statistically moderate positive significant relationship was found between the sub-dimensions of the physical education lesson attitude and avoiding unsportsmanlike behaviors ($r=.311$; $p<0.01$) and exhibiting sportsmanship behaviors ($r=.336$; $p<0.01$) as a result of the Spearman Correlation test conducted to test whether there was a significant relationship between the physical education lesson attitudes and sportsmanship behavior levels of the participants. According to this result, it can be interpreted that as physical education lesson attitude increases, avoiding unsportsmanlike behaviors and exhibiting sportsmanship behaviors will also increase.

CONCLUSION and DISCUSSION

A statistically significant difference was found between the physical education lesson attitudes of the high school students participating in the study, exhibiting sportsmanship behaviors and avoiding unsportsmanlike behaviors according to the gender variable. Akandere et al. (2010) in their study conducted on secondary school students, it was determined that the students' attitudes towards physical education lesson were found to be significantly different according to gender among students' attitudes towards physical education lesson, and male students had a higher average which had similarities with our study when examining the averages. A statistically significant difference was found between the physical education lesson attitudes of the high school students participating in the study, exhibiting sportsmanship behaviors and avoiding unsportsmanlike behaviors according to the age variable. Physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels of 18-year-old students were higher than other students. Unlike our study, Akandere et al. (2010) found that students aged 14–16 had higher scores than students aged 17–19. When studies conducted abroad were examined, it was observed that younger children exhibited more positive attitudes than older children, and the attitude decreased as a function of age level (Silverman and Subramaniam 1999; Butcher 1983). A statistically significant difference was found between the physical education lesson attitudes of the high school students participating in the study, exhibiting sportsmanship behaviors, and avoiding unsportsmanlike behaviors according to the grade variable. Physical education lesson attitude levels and sportsmanship behavior levels of 11th and 12th grade students were higher than 9th grade students. Sezer et al. (2015) found a significant difference in the sub-dimensions of "Exhibiting Appropriate Behaviors" and "Avoiding Inappropriate Behaviors" according to the grade variable in the study named "Evaluation of physical education and sports lesson sportsmanship behaviors of secondary school students in terms of various variables". Yıldızhan and Çağlayan (2019) found in their study that their attitudes towards physical education lesson did not differ according to grade level, and that the general social intelligence of 8th grade students was statistically significantly higher than that of 6th and 7th grade students. It was found out in the study conducted by Yıldız (2010) that students' attitudes towards physical education lesson differed significantly according to the grade variable. Similarly, Tavlaş (2012) found a difference between students studying in different grades in terms of the grade variable. Among the participants, the physical education lesson attitude levels and the avoidance levels of the students studying in Sports High School and Vocational High School were higher than the students studying at other high schools. Göksel and Caz (2016) examined the Attitudes of Anatolian High School Students towards Physical Education Lesson and found that the attitudes of students towards physical education lesson did not differ in terms of variables. Işıkgöz et al. (2019) found no significant difference in the physical education lesson sportsmanship behaviors of the students according to the school type variable, in the "exhibiting appropriate behaviors" factor, while they found a significant difference in the behaviors of the "avoidance of inappropriate behaviors" factor. A statistically significant difference was found between the physical education lesson attitude and the sub-dimensions of avoiding unsportsmanlike behaviors according to the status of playing in the school team of the students participating in the research. The physical education lesson attitudes of the students playing in the school team and the level of avoiding unsportsmanlike behaviors were higher than the

other students. In the research conducted by Ekinçi (2018), it was found that the physical education course sportsmanship behaviors of students who did sports under license to be higher than students who did not do sports. When the literature was reviewed, it was seen that people who did sports with licenses exhibited more positive behaviors in terms of some variables than people who did not do sports. Yıldırım and Özcan (2011) concluded that the social skill levels of the licensed secondary school students who did sports were higher than the students who did not do licensed sports. In a different study conducted by Öztürk and Şahin (2007), it was determined that the social competence expectation scores of the students who did team sports with a license certificate were higher than those who did not have a license certificate. A statistically significant difference was found between the sub-dimensions of exhibiting sportsmanship behaviors and avoiding unsportsmanlike behaviors according to the effect of sportive activities on the academic success of the students participating in the research. The effects on course success were higher in favor of those who answered no in the sub-dimension of exhibiting sportsmanlike behaviors and yes in the sub-dimension of avoiding unsportsmanlike behaviors. A statistically significant difference was found between the students' regular sports in a club and their physical education lesson attitudes and the sub-dimension levels of avoiding unsportsmanlike behaviors. The physical education lesson attitude levels and the sub-dimension levels of avoiding unsportsmanlike behaviors of the students who regularly exercise in a club were higher than the other students. When the sportsmanship behaviors of the students participating in the research were compared according to whether they were club athletes or not, it was seen that the values of exhibiting positive behavior of the club athletes were significantly higher than the others. Similarly, Akandere et al. (2010) in their study, it was found that students who did sports had a significantly higher moral judgment level than those who did not. Hayes (2006), in the study with students, found that non-athletes supported concepts such as justice, honesty and responsibility more compared to athletes and while athletes supported concepts such as team loyalty and dedication, they defended dishonesty and dishonest acts in the match more in order to show that they can defeat others during the match when the more ego manipulation has, and those with high social character believe less in events related to moral character. As a result of our study in the light of all these findings, it was concluded that the gender of the students affected their attitudes towards physical education lesson and sportsmanship behaviors and age and grade factor of students were effective on positive behaviors towards physical education lesson, and there were positive relationships between students' attitudes towards physical education lesson and sportsmanship behaviors.

RECOMMENDATIONS

- With the findings obtained by conducting new research on how physical education course contents and current course curriculum affect student attitudes, factors that will increase students' attitudes towards physical education lesson can be determined.
- Activities should be organized, and trainings can be given to physical education teachers to increase students' attitudes towards the lesson.

- The relationship between the attitude towards physical education lesson and the level of social intelligence can be examined on different sample groups (primary school, high school students and university).
- In order to identify the attitudes of high school students towards physical education lesson more clearly and in more detail, new studies can be conducted with larger sample groups.
- Studies can be conducted to determine the factors that negatively affect students' attitudes towards physical education lesson.
- New research can be conducted on how students' physical education course content and current course curriculum affect student attitudes. In this way, the syllabus and curriculum can be rearranged in a way that will increase the attitudes of the students towards the physical education lesson.
- The relationship between students' physical education course sportsmanship behaviors and different personality traits can be investigated.
- In future studies, researchers can study with more sample groups in different cities and take into account socioeconomic conditions in these studies.
- Research can be conducted on the reasons for the low physical education lesson attitudes of children whose parents have a university education level.

ETHICAL TEXT

This article is produced from a master's thesis. In addition, approval was obtained from the Ethics Committee of Muş Alparslan University Faculty of Sports Sciences with the document numbered 14.01.2021-915 and the letter no.

Author(s) Contribution Rate: In this study, the contribution rate of the first author was 60% and the contribution rate of the second author was 40%.

REFERENCES

- Akandere, M., Özyalvaç, N., & Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi Konya Anadolu Lisesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-10.
- Butcher, A.C. (1983). Foundations of Physical Education and Sport. London, The C.V. Mosby Company.
- Certel, Z., Bahadır, Z., & Çelik, B. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230.
- Ekinci, H. B. (2018). *Ortaokul Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları ile Başarı Algıları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Eroğlu, S. Y., Eroğlu, E., & Ekinci, V. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin bölüm ve sınıf değişkenlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 1(1), 1-7.

- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Meteksan Matbaacılık.
- Göksel, A. G., & Çağdaş, C. A. Z. (2016). Anadolu Lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9. DOI: 10.22396/sbd.2016.0
- Güçlü, M., Güllü, M., & Arslan, C. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 273-288.
- Güllü, M., & Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- Hasdemir, M., & Hazar, Z. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Temel Demokratik Değerlere Karşı Tutumları ile Beden Eğitimi Dersindeki Sportmenlik Davranışlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 33-50. DOI: 10.17155/omuspd.676577
- Hayes, R. N. (2006). *Comparisons of Social and Moral Character and Their Relationship to Task and Ego Orientations Among College Athletes*. [Doctorate Thesis]. University of Arkansas.
- Işıkgöz, M. E., Eşin, R., & Başaran, M. (2019). *Okul Türüne Göre Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Batman İli Örneği*. Eurasian Sports Sciences Congress, 2-5 Mayıs, Muş.
- Karayol, M., Turhan, M. Ö., Ünver, R., & Ergenekon, B. (2020). Fitness salonlarını kullanan bireylerin müşteri memnuniyet durumlarının incelenmesi. *Turkish Studies-Social*, 15(3), 1261-1274.
- Keskin, N., Erman, Ö., & Küçük, K. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlilikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96- 114.
- Murathan, F., Uğurlu, F. M., Murathan, T., & Koç, M. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının karşılaştırılması (Adıyaman Üniversitesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 12(3).
- Öztürk, F., & Şahin, Ş. K. (2007). Spor yapan ve yapmayan 9-13 yaş grubu bireylerin sosyal yetkinlik beklentisi puanlarının karşılaştırılması (Bursa örneği). *İlköğretim Online*, 6(3), 468-479.
- Sezer, U., Ektirici, A., Özbal, F. A., & Atlı, K. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *International Sports Sciences Journal*, 1(1), 41-52. DOI: 10.26466/opus.570922
- Silverman, S., & Subramaniam, P. R. (1999) Student attitude toward physical education and physical activity: a review of measurement issues and outcomes. *Journal of Teaching in Physical Education*. 19(1), 97-125.
- Tavlaş, S. (2012). *Erzurum İlindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yıldırım, S., & Özcan, G. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 111-135.

- Yıldız, Ö. (2010). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi dersine yönelik Tutumları ve Karşılaştıkları Problemler*. [Doktora Tezi]. [Gazi Üniversitesi], Ankara.
- Yıldızhan, Ç. Y., & Çağlayan, G. N. (2019). Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Sosyal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(4), 227-240.

BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNE İLİŞKİN TUTUM VE SPORTMENLİK DAVRANIŞLARI ÜZERİNE BİR İNCELENME

Öz

Bu araştırmanın amacı; Lise düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları ile beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesidir. Araştırma nitel bir çalışma olup çalışmada betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Elazığ ilindeki liseler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 248'i Fen Lisesi, 245'i Anadolu Lisesi, 183'ü Spor Lisesi, 208'i Güzel Sanatlar Lisesi, 167'si Meslek Lisesi olmak üzere 534 Kadın, 517 Erkek toplam 1051 öğrenci oluşturmuştur. Tez çalışmasında araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Beden Eğitim Dersi Tutum Ölçeği ve Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan çalışmanın hipotezlerini test etmek amacıyla SPSS 23,0 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, aritmetik ortalama, standart sapma, N/%, normal dağılım testi (Kolmogorov-Smirnov) gibi betimsel istatistiklerin yanında, ikili karşılaştırmalarda Mann Withney U, ikiden fazla karşılaştırmalarda Kruskal Wallis-H ve ölçekler arasındaki ilişki düzeyini ölçmek için korelasyon testi (Spearman Correlation) uygulanmıştır. Anlamli farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan ikili karşılaştırmalarda LSD testi yapılmıştır. Testlerde anlamlılık derecesi 0,05 olarak dikkate alınmıştır. Tüm bu bulgular ışığında yaptığımız çalışmanın sonucu olarak öğrencilerin cinsiyetlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve sportmenlik davranışlarını etkilediği, öğrencilerde yaş ve sınıf faktörünün beden eğitimi dersine yönelik olumlu davranışlar üzerinde etkili olduğu ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile sportmenlik davranışları arasında olumlu ilişkiler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Tutum, Sportmenlik.

GİRİŞ

Beden Eğitimi dersi psikomotor bir eğitim olarak nitelense de, içeriğinde bireyin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimine olumlu yönde katkı sunan unsurları barındırmaktadır. Liselerdeki Beden Eğitimi derslerinin öğrenme alanlarının başında aktif ve sağlıklı bir hayat gelmekte, alt öğrenme amaçlarından biri olan spor bilinci ve müsabakalar içeriği de spor ahlakı, sporda erdem, adil oyun, sporda dürüst ve centilmen olmanın lüzumu biçiminde hazırlanmıştır. Bu hususlara ulaşabilmeyi teminen, öğrencilere beden eğitimi derslerinin sevdirmesi olumlu tutum edinebilmeleri bakımından da oldukça önem arz etmektedir. Bu vesileyle öğrencilere sağlıklı bir hayat için düzenli spor yapma alışkanlığının kazandırılacağı öngörülmektedir (Karayol, vd., 2020). Okullarda gerçekleştirilen spor aktiviteleri çocuk ve gençlerde dayanışma, yardımseverlik ve işbirliği duygusunun geliştirilmesi, kurallara uyma bilinci oluşturulması, paylaşmanın öğrenilmesi, adaletli davranılması ve hoşgörülü olunması gibi insani değerlerin içselleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Günümüzde spor müsabakaları incelendiğinde spor etiğine uygun olmayan pek çok davranışın spor alanlarında sergilendiği görülmektedir. Taraftarlar, spor yöneticileri, spor yorumcuları ve sporcuların spor etiğine uygun olmayan hakaret, şiddet ve şike gibi olumsuz davranışları sporun ruhuna zarar vermektedir. Bu olumsuz davranışların spor alanlarındaki varlığını minimize edebilecek en önemli etmen toplumların inşasında önemli bir rol oynayan bireyin eğitimidir. Sportif faaliyetlerde sergilenen bu gibi davranış örüntüleri sportmenlik davranışı olarak ifade edilmekte olup, sportmenlik hayatın geneline yayılmakta ve iyi bir vatandaş olmada da oldukça etkili bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, Beden Eğitimi dersine yönelik olumlu tutum edinmeleri ve öğretim programlarının önemli bir boyutunu oluşturan sosyal beceri gelişiminin alt göstergelerinden sayılabilecek öğrencilerin sportmenlik davranışlarının düzeyinin belirlenmesi Beden Eğitimi dersi açısından büyük önem arz etmektedir. Diğer taraftan, eğitim bireyin hayatı süresince değişim meydana getirme projesi şeklinde tanımlanmaktadır (Ertürk, 1998). Konuya bu açıdan yaklaşıldığında bireylere ve bireylerin teşekkül ettirdiği eğitim almış bir topluma daha ahlaki ve etik bir yapı kazandırılması sağlanabilecektir. Türkiye’de örgün eğitim kapsamında yaklaşık 20 milyon öğrenci eğitim görmektedir (Milli Eğitim İstatistikleri, 2019). Bu çerçevede, öğrenci ve ahlaklı sporcu yetiştirmede eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunlar sağlanabildiği ölçüde, sporcu, antrenör, hakem, yönetici, yorumcu veya taraftarlar ahlakı hayatının temelini yerleştirecektir. Bu çerçevede, anılan bireylerin yetiştirilmesinde özellikle Beden Eğitimi ve Spor dersleri bu bağlamda değerlendirilmelidir. Beden Eğitimi ve Spor dersleri aktiviteler yolu ile bireylerin fiziki gelişimine fayda sağlarken aynı zamanda entelektüel, sosyal ve duygusal gelişimlerine de katkı sağlar. Kişilerin tavırlarını etkileyen sezgisel faktöre tutum denir. Tutum, kişilerin olaylara karşı davranışlarının biçimini ve gücünü etkiler. Beden Eğitimi ve Spor derslerine karşı pozitif tutumlar geliştirmek için derste başarılı olmak, derse hevesli olmak, öğretmenden övgü veya tebrik almak gerekir. Tutum, bireyin kendi deneyimine, motivasyonuna ve bilgisine dayanarak kendisinin veya çevresinde gelişen olayın toplum tarafından benimsenmiş bir konuya karşı düzenlediği zihin ve davranış yoluyla verdiği bir tepkinin ilk girişi olarak açıklanabilir (Özyalvaç, 2010; Eroğlu, vd., 2019). Eğitim sisteminin tamamlayıcı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi ve spor dersi, aynı zamanda kişinin kendisinin eğitimidir. Beden Eğitimi, topluma fiziksel, zihinsel ve sosyal yönlerden oluşan sağlıklı bir yapı sağlayarak genel eğitimin oluşumunda önemli ve büyük bir rol oynar (Murathan, vd., 2009). Eğitim sisteminde beden eğitimi ve spor dersinin ihtiyacı

bilinmektedir. Beden Eğitimi ve Spor dersini önemli kılan kendi amacı ve kapsamı ile ilgilidir. Öğrencilerin gelişim sürecinde etkili olan ve toplumu sağlıklı bireyler olarak yetiştirmelerine izin veren beden eğitimi ve spor eğitiminden beklenen sonucu elde etmek için öğrencilerin bu faaliyetlerin ve derslerin olumlu bir tutumuna ve algısına sahip olmaları gerekir (Güçlü, vd., 2009). Literatürde her ne kadar lise veya ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine tutum ve sportmenlik davranışlarına düzeylerine yönelik araştırmalar olsa da (Hasdemir ve Hazar, 2021; Certel ve ark., 2020; Keskin ve ark., 2016) bu iki kavramı birlikte inceleyen çalışmalara rastlanmaması çalışmanın gerekçesidir. Ayrıca diğer araştırmalara nazaran çalışma grubu olarak Elazığ ilinin belirlenmesi ile avantaj ve dezavantajlı durumlarının merak konusu oluşturması araştırmanın bir başka gerekçesidir. Yapılan çalışmayla, liselerde öğrenim gören geleceğimiz olan gençlere, sağlıklı bir yaşam için spor yapmanın önemini kavratarak sporu yaşam biçimi haline getirmelerini sağlamak ve Beden Eğitimi derslerindeki sportif aktivitelerle sportmenlik bilinci kazanım düzeylerini belirlemektir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Elazığ ilindeki liselerin 1. 2. 3. ve 4. Sınıflarında öğrenim gören Lise öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 248'i Fen Lisesi, 245'i Anadolu Lisesi, 183'ü Spor Lisesi, 208'i Güzel Sanatlar Lisesi, 167'si Meslek Lisesi olmak üzere 534 Kadın, 517 Erkek toplam 1051 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin istatistiksel dağılımlar

Cinsiyet	N	%
Kadın	534	50,8
Erkek	517	49,2
Yaş	N	%
14	263	25,0
15	199	18,9
16	238	22,6
17	242	23,0
18	109	10,4
Sınıf	N	%
9.Sınıf	302	28,7
10.Sınıf	244	23,2
11.Sınıf	253	24,1
12.Sınıf	252	24,0
Okul Türü	N	%
Fen Lisesi	248	23,6
Anadolu Lisesi	245	23,3
Spor Lisesi	183	17,4
Güzel Sanatlar Lisesi	208	19,8
Meslek Lisesi	167	15,9
Okul Takımında Oynama Durumu	N	%
Evet	256	24,4
Hayır	795	75,6

Okul Dışı Boş Zamanlarınızda Egzersiz veya Sporu Ne Sıklıkla Yapıyorsunuz?	N	%
Her Zaman	244	23,2
Ara Sıra	480	45,7
Nadiren	208	19,8
Hiç	119	11,3

Bir Kulüpte (Futbol, Basketbol, Karate, Masa Tenisi, Güreş, Vb) Düzenli Olarak Spor Yapıyor musunuz?	N	%
Evet	241	22,9
Bazen	233	22,2
Hayır	577	54,9

Sportif Faaliyetler Ders Başarınızı Olumsuz Yönde etkiliyor mu?	N	%
Evet	126	12,0
Hayır	925	88,0

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, okul türü, sınıfı, anne-baba eğitim, anne-baba meslek durumu, okul takımında oynayıp oynamama durumu, okul dışı boş zamanlarda egzersiz yapma durumu, kulüpte düzenli olarak spor yapma durumu ve sportif faaliyetlerin ders başarısına etkisine yönelik toplam 12 sorudan oluşan "Demografik Bilgiler Formu" kullanılmıştır. Lise Öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını tespit etmek için "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Geçerlik ve Güvenilirlik çalışması Güllü ve Güçlü (2009) tarafından yapılan 35 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçek derecelendirmesi 5 likert tipindedir (1:Kesinlikle katılmıyorum - 5:Kesinlikle katılıyorum). Bu çalışma da ölçekten alınan en yüksek puan 175 ve en düşük puan ise 35'tir. Ölçeğe ait güvenilirlik katsayısı 0,80 olarak ve tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) 0,94 olarak bulunmuştur. Lise öğrencilerinin sportmenlik davranışlarının tespiti için "Beden Eğitimi Sportmenlik Davranışı Ölçeği" kullanılmıştır. Koç (2013) tarafından geliştirilen ölçek 2 alt boyuttan ve 22 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar şu şekildedir; 11 madde Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme (1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19 ve 21) ve kalan 11 madde Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma (3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20 ve 22) sorularını kapsamaktadır. Ölçek derecelendirmesi 5 likert tipindedir (1:Hiçbir zaman - 5:Her zaman).Bu çalışma da ölçekten alınan en yüksek puan 110 (ortalama 5) ve en düşük puan ise 52 (ortalama 2.13) dir. Ölçeğe ait alt boyutlara ilişkin cronbach's alfa iç tutarlılık katsayılarının .31 ile .70 arasında olduğu bulunmuştur.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Yapılan çalışmanın hipotezlerini test etmek amacıyla SPSS 23,0 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, aritmetik ortalama, standart sapma, N/%, normal dağılım testi (Kolmogorov-Smirnov) gibi betimsel istatistiklerin yanında, ikili karşılaştırmalarda Mann Withney U, ikiden fazla karşılaştırmalarda Kruskal Wallis-H ve ölçekler arasındaki ilişki düzeyini ölçmek için korelasyon testi (Spearman Correlation) uygulanmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan ikili karşılaştırmalarda LSD testi yapılmıştır. Testlerde anlamlılık derecesi 0,05 olarak dikkate alınmıştır.

BULGULAR**Tablo 2.** Ölçeklere İlişkin Cronbach Alfa Katsayılarına Ait Bulgular

Ölçekler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	,873	35
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	,883	11
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	,920	11

Tablo 2. incelendiğinde Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği, Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma ve Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme alt boyutuna ait alfa katsayıları oldukça yüksek çıkmıştır, bu da kullanılan ölçeklerin güvenilir ve kendi içinde tutarlı olduğunu göstermektedir (Karayol, 2019).

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi

Ölçekler	İstatistik	df	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	,075	1051	,000
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	,113	1051	,000
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	,179	1051	,000

Tablo 3. incelendiğinde ölçeklere uygulanan Kolmogrov-Smirnov testi sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu sebeple ölçeklerle değişkenler arasındaki farklılıkları test etmek için non-parametrik testler uygulanmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	Kadın	534	478,36	255444,00	112599,000	,000
	Erkek	517	575,21	297382,00		
Sportmenliğe Uygun Davranışlar Sergileme	Kadın	534	556,46	297147,50	121775,500	,001
	Erkek	517	494,54	255678,50		
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	Kadın	534	442,54	236316,50	93471,500	,000
	Erkek	517	612,20	316509,50		

Tablo 4. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Mann Withney U testi sonucunda, cinsiyet değişkeni ile beden eğitimi dersi tutumu (U=112599,000, p<0.05), sportmenliğe uygun davranışları sergileme (U=121775,500, p<0.05) ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma (U=93471,500, p<0.05) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamaları incelediğimizde erkek öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma düzeyleri kız öğrencilerden daha yüksektir. Kız öğrencilerin sportmenliğe uygun davranışlar sergileme düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 5. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Yaş	N	Sıra ort.	sd	χ^2	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	14	263	471,35	4	33,010	,000
	15	199	482,67			
	16	238	538,54			
	17	242	552,98			
	18	109	649,67			
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	14	263	510,84	4	15,355	,004
	15	199	561,28			
	16	238	551,57			
	17	242	469,84			
	18	109	567,01			
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	14	263	484,76	4	55,518	,000
	15	199	429,17			
	16	238	521,42			
	17	242	618,24			
	18	109	607,49			

Tablo 5. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla Kruskal Wallis H testi sonucunda, yaş değişkeni ile beden eğitimi dersi tutumu χ^2 (sd=4, n=1051)=33.010, p<0.05), sportmenliğe uygun davranışları sergileme χ^2 (sd=4, n=1051)=15.355, p<0.05) ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma χ^2 (sd=4, n=1051)=55.518, p<0.05), alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda 18 yaşındaki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 6. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Sınıfınız	N	Sıra ort.	sd	χ^2	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	9.Sınıf	302	484,49	3	21,891	,000
	10.Sınıf	244	485,06			
	11.Sınıf	253	557,89			
	12.Sınıf	252	583,37			
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	9.Sınıf	302	514,46	3	6,258	,010
	10.Sınıf	244	568,43			
	11.Sınıf	253	514,30			
	12.Sınıf	252	510,49			
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	9.Sınıf	302	476,22	3	29,572	,000
	10.Sınıf	244	479,44			
	11.Sınıf	253	567,37			
	12.Sınıf	252	589,21			

Tablo 6. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf değişkenine göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla Kruskal Wallis H testi sonucunda, sınıf değişkeni ile beden eğitimi dersi tutumu χ^2 (sd=3, n=1051)=21.891, p<0.05), sportmenliğe uygun davranışları sergileme χ^2 (sd=3, n=1051)=6.258, p<0.05) ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma χ^2 (sd=3, n=1051)=29.572, p<0.05), alt boyutları arasında istatistiksel olarak

anlamli farklilik tespit edilmiştir. Anlamli farklilikin hangi değişkenler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda 11. sınıf ve 12. sınıfta okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeyleri 9.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 7. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Okul Türü Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Okul Türünüz	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	Fen Lisesi	248	468,02	4	85,328	,000
	Anadolu Lisesi	245	429,31			
	Spor Lisesi	183	668,46			
	Güzel Sanatlar Lisesi	208	521,10			
	Meslek Lisesi	167	603,95			
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	Fen Lisesi	248	542,54	4	4,558	,336
	Anadolu Lisesi	245	523,48			
	Spor Lisesi	183	508,22			
	Güzel Sanatlar Lisesi	208	550,36			
	Meslek Lisesi	167	494,28			
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	Fen Lisesi	248	496,42	4	39,464	,000
	Anadolu Lisesi	245	491,64			
	Spor Lisesi	183	633,84			
	Güzel Sanatlar Lisesi	208	470,30			
	Meslek Lisesi	167	571,54			

Tablo 7. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü değişkenine göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamli bir farklilik olup olmadığını test etmek amacıyla Kruskal Wallis H testi sonucunda, okul türü değişkeni ile beden eğitimi dersi tutumu χ^2 (sd=4, n=1051)=85.328, $p<0.05$) ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma χ^2 (sd=4, n=1051)=39.464, $p<0.05$), alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamli farklilik tespit edilmiştir. Anlamli farklilikin hangi değişkenler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda Spor Lisesi ve Meslek Sınıfındaki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma düzeyleri diğer liselerde okuyan öğrencilere göre daha yüksektir. Okul türü değişkeni ile sportmenliğe uygun davranışları sergileme χ^2 (sd=4, n=1051)=4.558, $p>0.05$) alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamli farklilik tespit edilmemiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Okul Takımında Oynama Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Okul Takımı Oynama	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	Evet	256	646,98	165628,00	70788,000	,000
	Hayır	795	487,04	387198,00		
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	Evet	256	524,73	134332,00	101436,000	,939
	Hayır	795	526,41	418494,00		
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	Evet	256	611,95	156658,50	79757,500	,000
	Hayır	795	498,32	396167,50		

Tablo 8. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin okul takımında oynama durumlarına göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Mann Withney U testi sonucunda, okul takımında oynama durumları ile beden eğitimi dersi tutumu (U=70788,000, p<0.05) ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma (U=79757,500, p<0.05) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamaları incelediğimizde okul takımında oynayan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma düzeyleri diğer öğrencilerden daha yüksektir. Öğrencilerin sportmenliğe uygun davranışları sergileme (U=101436,000) alt boyut düzeyleri okul takımında oynama durumlarına göre farklılık göstermemiştir (p>0,50).

Tablo 9. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Sportif Faaliyetlerin Ders Başarısına Olan Etkisine Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Ders Başarısına Etki	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	Evet	126	523,83	66002,50	58001,500	,932
	Hayır	925	526,30	486823,50		
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	Evet	126	476,19	60000,00	51999,000	,049
	Hayır	925	532,78	492826,00		
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	Evet	126	663,81	83640,50	40910,500	,000
	Hayır	925	507,23	469185,50		

Tablo 9. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin sportif faaliyetlerin ders başarısına olan etkisine göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Mann Withney U testi sonucunda, beden eğitimi dersi tutumları ile sportif faaliyetlerin ders başarısına etkisi (U=58001,500, p>0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Öğrencilerin sportif faaliyetlerin ders başarısına olan etkisi ile sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma (U=40910,500, p<0.05) ve sportmenliğe uygun davranışları sergileme (U=51999,000, p<0,05) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamaları incelediğimizde sportif faaliyetlerin ders başarısını olumsuz etkilediğini düşünen öğrencilerin sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyut düzeyleri daha yüksektir. Öte yandan sportif faaliyetlerin ders başarısını olumsuz etkilemediğini düşünen öğrencilerinde sportmenliğe uygun davranışları sergileme alt boyut düzeyleri daha yüksektir.

Tablo 10. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Kulüpte Düzenli Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Düzenli Spor Yapma	N	Sıra Ort.	sd	χ ²	p
Beden Eğitimi Dersi Tutum	Evet	241	640,45	2	95,879	,000
	Bazen	233	612,24			
	Hayır	577	443,37			
Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme	Evet	241	531,20	2	3,124	,210
	Bazen	233	553,63			
	Hayır	577	512,67			
Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	Evet	241	562,84	2	39,663	,000
	Bazen	233	614,26			
	Hayır	577	474,97			

Tablo 10. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin bir kulüpte düzenli spor yapma durumlarına göre, beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeylerinde, anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda, sportmenliğe uygun davranışları sergileme alt boyut düzeyleri χ^2 (sd=2, n=1051)=3.124, $p>0.05$) ile kulüpte düzenli spor yapma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Öğrencilerin bir kulüpte düzenli spor yapma durumları ile beden eğitimi dersi tutumları χ^2 (sd=2, n=1051)=95.879, $p<0.05$) ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma χ^2 (sd=2, n=1051)=39.663, $p<0.05$) alt boyut düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda bir kulüpte düzenli olarak egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksektir. Ayrıca bir kulüpte düzenli olarak egzersiz yapan öğrencilerin sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyut düzeyleri egzersiz yapmayan öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 11. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutum Algısı ile Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Düzeylerinin Karşılaştırılması

	Sportmenliğe Uygun Davranışları Sergileme		Sportmenliğe Uygun Olmayan Davranışlardan Kaçınma	
	r	,336**	r	,311**
Beden Eğitimi Dersi Tutum	p	,000	p	,000

Tablo 11. incelendiğinde katılımcıların beden eğitimi dersi tutumları ve sportmenlik davranışları düzeyleri arasında, anlamlı ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Spearman Korelasyon testi sonucunda, beden eğitimi dersi tutumu ile sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma ($r=.311$; $p<0,01$) ve sportmenliğe uygun davranışları sergileme ($r=.336$; $p<0,01$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre beden eğitimi dersi tutumu arttıkça sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma ve sportmenliğe uygun davranışları sergilemenin de artacağı şeklinde yorumlanabilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersi tutumları, sportmenliğe uygun davranışları sergileme ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Akandere ve ark. (2010)'nın ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelediği çalışmada da öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunması ve ortalamaları incelediğimizde erkek öğrencilerin daha yüksek ortalamaya sahip olması bizim çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre beden eğitimi dersi tutumları, sportmenliğe uygun davranışları sergileme ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 18 yaşındaki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksektir. Çalışma sonucumuzdan farklı olarak Akandere ve ark. (2010) 14–16 yaş arası öğrencilerin puanlarının 17–19 yaş arası öğrencilerden daha yüksek bulmuşlardır. Yurtdışında

yapılan çalışmalar incelendiğinde küçük yaştaki çocukların yaşı büyük olanlara göre daha olumlu tutumlar sergilediği, tutumun yaş düzeyinin bir fonksiyonu olarak azaldığı gözlenmiştir (Silverman ve Subramaniam 1999; Butcher 1983). Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersi tutumları, sportmenliğe uygun davranışları sergileme ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 11. sınıf ve 12. sınıfta okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenlik davranışları düzeyleri 9.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksektir. Sezer ve ark. (2015) "ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi" isimli çalışmada sınıf değişkenine göre "Uygun Davranışlar Sergileme" ve "Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma" alt boyutlarında anlamlı farklılık bulmuşlardır. Yıldızhan ve Çağlayan (2019) yaptıkları çalışmada beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılık göstermediğini, 8. sınıf öğrencilerinin genel sosyal zekâlarının 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yıldız (2010) yaptığı çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sınıf değişkenine göre anlamlı farklılaştığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Tavlaş (2012) çalışmasında sınıf değişkeni açısından farklı sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasında farklılık tespit etmiştir. Katılımcılardan Spor Lisesi ve Meslek Lisesinde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ile sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma düzeyleri diğer liselerde okuyan öğrencilere göre daha yüksektir. Göksel ve Caz (2016) Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarını incelediği çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının değişkenler açısından farklılaşmadığını tespit etmiştir. Işıkgöz ve ark. (2019) yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin okul türü değişkenine göre beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları, "uygun davranışları sergileme" faktöründe anlamlı farklılık bulmazken, "uygunsuz davranışlardan kaçınma" faktörü davranışlarında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin okul takımında oynama durumlarına göre, beden eğitimi dersi tutumu ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Okul takımında oynayan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma düzeyleri diğer öğrencilerden daha yüksektir. Ekinci (2018) yaptığı çalışmada lisanslı spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını lisanslı spor yapmayan öğrencilere göre yüksek bulmuştur. Literatür incelendiğinde lisanslı spor yapan kişilerin bazı değişkenler açısından spor yapmayan kişilere göre daha pozitif davranışlar sergiledikleri görülmektedir. Yıldırım ve Özcan (2011) çalışmalarında lisanslı spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin lisanslı spor yapmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Farklı bir çalışmada ise; Öztürk ve Şahin (2007) çalışmalarında, lisans belgesine sahip takım sporu yapan öğrencilerin sosyal yetkinlik beklenti puanlarının lisans belgesine sahip olmayanlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sportif faaliyetlerin ders başarısına olan etki durumlarına göre, sportmenliğe uygun davranışları sergileme ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ders başarısına etki durumları sportmenliğe uygun davranışları sergileme alt boyutunda hayır, sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyutunda evet yanıtını verenlerin lehine daha yüksektir. Öğrencilerin bir kulüpte düzenli spor yapma

durumları ile beden eğitimi dersi tutumları ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyut düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bir kulüpte düzenli olarak egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ve sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma alt boyut düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kulüp sporcusu olup olmama durumlarına göre sportmenlik davranışları karşılaştırıldığında, kulüp sporcusu olanların pozitif davranış sergileme değerlerinin diğerlerinden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Akandere ve diğerleri (2010); yaptıkları çalışmada, spor yapan öğrencilerin yapmayanlara oranla anlamlı düzeyde daha yüksek ahlaki yargı düzeyine sahip olduğunu bulmuştur. Hayes (2006), öğrencilerle yaptığı çalışma da sporcu olmayanların sporcu olanlara kıyasla adalet, dürüstlük ve sorumluluk gibi kavramları daha çok desteklediğini, sporcuların takıma bağlılık ve özveri gibi kavramları desteklerken maçta dürüst olmayan ve sahtekârca hareketleri savunduklarını, birinin ego yönlendirmesi ne kadar fazlaysa maç sırasında diğerlerini yenebildiğini gösterebilmek için dürüst olmayan ve sahtekârca hareketleri o kadar çok yaptığını, sosyal karakteri fazla olanın ahlâkî karakterle ilgili olaylara daha az inandığını bulmuştur. Tüm bu bulgular ışığında yaptığımız çalışmanın sonucu olarak öğrencilerin cinsiyetlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve sportmenlik davranışlarını etkilediği, öğrencilerde yaş ve sınıf faktörünün beden eğitimi dersine yönelik olumlu davranışlar üzerinde etkili olduğu ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile sportmenlik davranışları arasında olumlu ilişkiler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

- Beden eğitimi ders içeriklerinin ve mevcut ders müfredatının öğrenci tutumlarını nasıl etkilediğine dair yeni araştırmalar yapılarak elde edilen bulgular ile öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını arttıracak unsurlar belirlenebilir.
- Beden eğitimi öğretmenlerine, öğrencilerin derse yönelik tutumlarının yükseltilmesine yönelik etkinlik düzenlenmeli ve eğitimler verilebilir.
- Beden eğitimi dersine yönelik tutum ile sosyal zeka düzeyi arasındaki ilişki farklı örneklem grupları (ilköğretim, lise öğrencileri ve üniversite) üzerinde incelenebilir.
- Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha net ve daha ayrıntılı olarak anlaşılması için daha geniş örneklem grupları ile yeni araştırmalar yapılabilir.
- Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin belirlenmesini hedefleyen çalışmalar yapılabilir.
- Öğrencilerin beden eğitimi ders içeriklerinin ve mevcut ders müfredatının öğrenci tutumlarını nasıl etkilediğine dair yeni araştırmalar yapılabilir. Bu sayede ders programları ve ders müfredatı öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını arttıracak şekilde yeniden düzenlenebilir.
- Öğrencilerin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının farklı kişilik özellikleriyle olan ilişkisi araştırılabilir.

- Araştırmacıların ileride yapılacak çalışmalarda farklı şehirlerde daha fazla örneklem grubu ile çalışmaları ve bu çalışmalarda sosyoekonomik şartların da göz önünde bulundurularak araştırma yapılabilir.
- Eğitim düzeyi üniversite olan anne-babaların çocuklarının beden eğitimi dersi tutumlarının düşüklüğünün sebepleri ile ilgili araştırma yapılabilir.

Etik Metni

Bu makale yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Ayrıca çalışma için Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığının 14.01.2021-915 numaralı evrak tarih ve sayılı yazısı ile Etik Kurulundan onay alınmıştır.

Yazar(lar)ın katkı oranı: Bu çalışmada, birinci yazarın katkı oranı %60, ikinci yazarın katkı oranı %40' tır.

KAYNAKÇA

- Akandere, M., Özyalvaç, N., & Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi Konya Anadolu Lisesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-10.
- Butcher, A.C. (1983). Foundations of Physical Education and Sport. London, The C.V. Mosby Company.
- Certel, Z., Bahadır, Z., & Çelik, B. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230.
- Ekinci, H. B. (2018). *Ortaokul Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları ile Başarı Algıları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Eroğlu, S. Y., Eroğlu, E., & Ekinci, V. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin bölüm ve sınıf değişkenlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 1(1), 1-7.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Meteksan Matbaacılık.
- Göksel, A. G., & Çağdaş, C. A. Z. (2016). Anadolu Lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9. DOI: 10.22396/sbd.2016.0
- Güçlü, M., Güllü, M., & Arslan, C. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 273-288.
- Güllü, M., & Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- Hasdemir, M., & Hazar, Z. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Temel Demokratik Değerlere Karşı Tutumları ile Beden Eğitimi Dersindeki Sportmenlik Davranışlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 33-50. DOI: 10.17155/omuspd.676577
- Hayes, R. N. (2006). *Comparisons of Social and Moral Character and Their Relationship to Task and Ego Orientations Among College Athletes*. [Doctorate Thesis]. University of Arkansas.

- Işıkgöz, M. E., Eşin, R., & Başaran, M. (2019). *Okul Türüne Göre Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Batman İli Örneği*. Eurasian Sports Sciences Congress, 2-5 Mayıs, Muş.
- Karayol, M., Turhan, M. Ö., Ünver, R., & Ergenekon, B. (2020). Fitness salonlarını kullanan bireylerin müşteri memnuniyet durumlarının incelenmesi. *Turkish Studies-Social*, 15(3), 1261-1274.
- Keskin, N., Erman, Ö., & Küçük, K. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlilikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranış ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96- 114.
- Murathan, F., Uğurlu, F. M., Murathan, T., & Koç, M. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının karşılaştırılması (Adıyaman Üniversitesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 12(3).
- Öztürk, F., & Şahin, Ş. K. (2007). Spor yapan ve yapmayan 9-13 yaş grubu bireylerin sosyal yetkinlik beklentisi puanlarının karşılaştırılması (Bursa örneği). *İlköğretim Online*, 6(3), 468-479.
- Sezer, U., Ektirici, A., Özbal, F. A., & Atlı, K. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *International Sports Sciences Journal*, 1(1), 41-52. DOI: 10.26466/opus.570922
- Silverman, S., & Subramaniam, P. R. (1999) Student attitude toward physical education and physical activity: a review of measurement issues and outcomes. *Journal of Teaching in Physical Education*. 19(1), 97-125.
- Tavlaş, S. (2012). *Erzurum İlindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yıldırım, S., & Özcan, G. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 111-135.
- Yıldız, Ö. (2010). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi dersine yönelik Tutumları ve Karşılaştıkları Problemler*. [Doktora Tezi]. [Gazi Üniversitesi], Ankara.
- Yıldızhan, Ç. Y., & Çağlayan, G. N. (2019). Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Sosyal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(4), 227-240.